herpy

PILGIFTSGRODOR

Kokoe Poison Frog

Phyllobates aurotaenia

Phyllobates aurotaenia är en dagaktiv pilgiftsgroda på 3-4 cm från Colombias Stillahavskust, svart med två gröna till gyllene ränder längs ryggen. Vilda djur bär ett dödligt hudgift, men uppfödda djur är ogiftiga. Arten är djärv, kallar högt och är lätt att få att föröka sig.

Familj: Dendrobatidae Tidigare namn: *Dendrobates aurotaenia*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**3-4 cm** nos-kloaklängd
Livslängd	**10-20 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift i naturen	**Kraftig**
Hudgift i fångenskap	**Inget** Uppfödda djur. Viltfångade djur kan behålla giftet länge
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**60 × 45 × 45 cm** L × B × H för 4 vuxna djur
Temperatur, dag	**21-24 °C**
Temperatur, natt	**18-21 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vatten	**Vattenskål** djup 1-2 cm
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Föda	**Små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Parvis eller i grupp**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Grodynglen bärs till vatten**
Äggläggning	**På marken**
Könsmogen	**8-10 mån.**
Ägg per läggning	**8-28**
Larvtid	**60-80 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Färdigfoder**
Yngelvård	**Bär grodynglen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Phyllobates aurotaenia är den minsta av släktets tre giftigaste arter. Vuxna djur mäter 3-4 cm från nos till kloak; hanarna blir upp till drygt 3 cm, medan honorna är något större och kraftigare. Grundfärgen är svart, och två färgade ränder löper från varje sida av ryggen förbi ögonen och möts framtill på nosen. Ränderna kan vara gröna, gyllene, orange eller brunaktigt guld, och bakbenen är spräckliga i grönt, gult, orange eller blått. I terrarierna ses framför allt en grön form. Undersidan är svart med blå eller gröna fläckar.

Arten beskrevs av George Albert Boulenger 1913 som *Dendrobates aurotaenia*. Namnet omfattar i dag två former: en mindre med breda ränder och en större med smala ränder. De två formerna skiljs åt av en klyfta, men kan korsas med varandra.

I naturen är huden giftig, och *P. aurotaenia* räknas som en av de farligaste pilgiftsgrodorna. Tillsammans med *Phyllobates terribilis* och *Phyllobates bicolor* är den en av de tre arter vars gift ursprungsfolken i Chocó har använt till blåsrörspilar. Giftet består av batrakotoxin och besläktade ämnen, som håller natriumkanaler i nerver och muskler öppna och kan leda till förlamning och hjärtstillestånd. Hur starkt giftet är hos just den här arten, jämfört med *P. terribilis*, är inte dokumenterat. Grodorna bildar inte giftet själva, utan tar upp det från födan, förmodligen skalbaggar, tusenfotingar och andra små leddjur på skogsbotten. Uppfödda djur som växer upp på bananflugor och andra foderdjur får inget gift och räknas som ogiftiga. Vildfångade djur kan däremot bära giftet under lång tid, så hantera dem inte utan handskar, och tvätta alltid händerna efter arbete i terrariet.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Utbredning och livsmiljö

Phyllobates aurotaenia finns bara i Colombia, på landets Stillahavssida i Chocó-regionen väster om Anderna. Arten är känd från avrinningsområdena kring floderna Atrato och San Juan, i låglandet och på de lägre sluttningarna av Västra Anderna. Den är också känd från Valle del Cauca.

Arten bedöms som livskraftig (LC) på IUCN:s rödlista, men beståndet minskar eftersom skogen röjs.

> **Naturlig utbredning:** Colombia.

LIVSMILJÖ

Phyllobates aurotaenia lever på skogsbotten i fuktig tropisk lågmarksskog och i skog på de lägre bergssluttningarna, oftast 60-520 m över havet och på enstaka ställen upp till 1.000 m. Den finns i både urskog och sekundär skog, men inte i kraftigt störda områden. Chocó hör till de nederbördsrikaste trakterna i världen, så luften är varm, våt och nästan utan uttorkning året runt.

Grodan är dagaktiv och lever i lövförnan. Hanarna kallar från gömslen under nedfallna blad eller stammar, men sitter också då och då ovanpå lövet. Kallet är en hög, fågelliknande, snurrande drill som upprepas i snabba toner och kan vara upp till 45 sekunder. Mätningar av temperatur och luftfuktighet från artens levnadsmiljöer är inte dokumenterade, så siffrorna under skötsel bygger på erfarenheter från terrarier.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Ett par eller en liten grupp *Phyllobates aurotaenia* ska ha ett regnskogsterrarium på minst 60 × 45 × 45 cm för upp till 4 vuxna djur. Arten är aktiv och använder också höjden, så ge den sittplatser och växter att klättra i.

Bygg upp botten med ett dräneringslager av lecakulor, en fiberduk och ett fuktigt, väldränerat substrat. Överst läggs ett tjockt lager torra ek- eller bokblad, som ger skydd och håller liv i hoppstjärtar och gråsuggor. Plantera tätt och erbjud gömslen av kork, rötter och kokosskal samt upphöjda sittplatser åt de kallande hanarna. Arten lägger gärna ägg i smala rör på marken, så lägg en vågrät filmburk eller ett nötskal i lövet, och erbjud också en petriskål under ett halvt kokosskal. Täck alla ventilationsöppningar med fint nät så att bananflugor inte slipper ut. Unga grodor under cirka 5 månader föds bäst upp i en liten, enkel låda med fuktig mossa, gömslen och en låg vattenskål innan de flyttas till det permanenta terrariet.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten

TEMPERATUR

Phyllobates aurotaenia trivs bäst svalt. På dagen ska det vara 21-24 °C, och på natten sänks temperaturen till 18-21 °C. Temperaturen får inte komma över 27 °C, eftersom släktet tål värme dåligt. Svängningen över året ska vara liten.

Använd inte värmelampa, för den torkar ut terrariet. Rumstemperatur och belysning ger normalt tillräckligt med värme, och under de kalla månaderna kan en termostatstyrd värmekabel eller värmematta på terrariets sida ta udden av kylan. Placera inte terrariet i direkt sol och ha alltid en termometer med givare nere i terrariet. Ingen vintervila är känd.

Läs mer: Värme och temperatur Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten ska ligga på 70-100 %. Arten tål kortvarigt ner till 50 % om den har tillgång till vatten, men låg fukt utan vatten kan snabbt bli dödlig. Är luften för torr eller ventilationen för stor blir grodorna skygga och söker sig in i de fuktigaste hörnen, så att de syns mer sällan.

Spraya med osmosvatten eller regnvatten en till två gånger om dagen, så att växter och löv blir våta, och låt ytan torka upp lite emellan. Ett regnsystem eller dimsystem gör det lättare att hålla en fast rytm. Begränsa ventilationen, men undvik stillastående, ständigt våt luft, som ger mögel och bakterier.

VATTEN OCH VATTENKVALITET

En låg vattenskål med 1-2 cm vatten och en sten eller en sluttande kant, så att grodorna lätt tar sig upp, räcker. Vattenskålen ger grodorna ett ställe att hämta fukt om luften blir torr, och kan också användas till grodyngel om hanen själv får lämna dem där. Vattendjupet är lånat från skötseln av släktets övriga arter. En öppen vattenskål blir snabbt en källa till bakterier, så vattnet byts varje eller varannan dag.

Använd osmosvatten, regnvatten eller avkloverat kranvatten. Amfibier tar upp vatten och lösta ämnen genom huden, så tvål, rengöringsmedel och kräm får inte komma i närheten av terrariet. Skölj utrustningen i rent vatten utan tvål.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

LJUS OCH UVB

Ljuset är först och främst till för växterna. Lysrör eller LED-ljus på omkring 6.500 K ger naturliga färger och god växttillväxt, och omkring 12 timmars ljus om dagen är vanligt. Glödlampor och halogenljus ger för mycket värme och torkar ut luften.

UVB är inte dokumenterat som nödvändigt för arten, och grodorna får D3-vitamin genom tillskottet på fodret. Väljer du ändå en svag UVB-källa, håll dig då till Ferguson-zon 1, och se till att det finns tät beväxtning och skugga, så att grodorna kan dra sig undan ljuset.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Phyllobates aurotaenia äter små leddjur. Ungar tar vinglösa *Drosophila melanogaster*, medan vuxna djur gärna äter större foderdjur som *Drosophila hydei* och alldeles små syrsor. Hoppstjärtar, gråsuggor och siktat ängsplankton är ett bra komplement i alla åldrar. Arten tar större byten än många andra pilgiftsgrodor, så se till att foderdjuren inte bara är de minsta.

Vuxna grodor utfodras ungefär varannan dag, ungar och ungdjur dagligen. Damma foderdjuren med ett vitamin- och mineralpulver för amfibier. Nyinköpta djur äter kanske inte de första dagarna. Det är en fördel att själv hålla foderkulturer av flugor, och de bör vara igång innan grodorna flyttar in.

BETEENDE OCH HANTERING

Phyllobates aurotaenia är dagaktiv och djärv, men skygg som ung. Hanarna kallar högt, men bråkar inte med varandra som många andra pilgiftsgrodor: står två hanar mitt emot varandra nära en hona kallar de högljutt tills den ena drar sig undan. Arten kan hållas i en liten grupp så länge utrymmet är tillräckligt stort, och kallande hanar på var sin sittplats är en fin syn. När djuren blir könsmogna kan stämningen ändras, och honorna kan äta varandras ägg, så att det blir få eller inga grodyngel. För avel hålls vuxna djur därför bäst som par.

Hantera inte grodorna. Huden är tunn, och salt, fett och kräm från händerna kan skada den. Måste en groda flyttas, locka in den i en ren bägare. Blanda inte arter eller färgformer i samma terrarium.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könen är svåra att skilja åt innan djuren är omkring ett år gamla. Honorna är större och kraftigare byggda än hanarna, men storleken är inte alltid säker, inte ens hos flera år gamla djur. En kallande groda är alltid en hane, och lätet börjar ofta vid 6-8 månader. Ofta visar en hona sitt kön först genom att lägga ägg. Könsmognaden inträder vid omkring 8-10 månader. Det säkraste är att köpa flera unga djur och låta dem växa upp tillsammans, så att chansen att få ett par blir stor.

PARNING

Phyllobates aurotaenia är lätt att få att föröka sig när djuren är könsmogna. Hanen kallar från ett gömställe under löv eller en stam och lockar honan till en äggläggningsplats. Vad som utlöser parningen, utöver stabila förhållanden och god fukt, är inte dokumenterat.

Förökar sig ett par mycket flitigt finns det risk för att honan slits ut. Ta bort äggläggningsplatserna under en period om honan tappar vikt eller om kvaliteten på ägg och ungar sjunker.

ÄGG OCH GRODYNGEL

Honan lägger sina ägg på marken i lövförnan. Varje läggning är på 8-28 ägg. Arten väljer gärna ett smalt rör, till exempel en filmburk eller ett nötskal, men ägg har också setts på ett slätt, brett blad eller på en petriskål under ett kokosskal. När äggen kläcks bär hanen grodynglen till långsamt strömmande vatten.

Vill man föda upp målinriktat tar man ut läggningen och låter äggen utvecklas i en sluten låda vid ca 22-24 °C, fuktiga men inte under vatten. Temperaturen är lånad från släktets övriga arter. Grodynglen hålls bäst var för sig, till exempel i bägare med osmos- eller regnvatten och ett indiskt mandelblad. De är allätare och utfodras med fiskfoder av god kvalitet och torkade mygglarver. Ta bort rester och byt vatten ofta, för dåligt foder och smutsigt vatten ger långsam tillväxt och missbildningar.

METAMORFOS

Kläcktiden är inte dokumenterad för *Phyllobates aurotaenia*. Utvecklingen från grodyngel till liten groda tar 60-80 dagar.

När frambenen bryter fram sänks vattenståndet, och bägaren lutas så att den lilla grodan själv kan krypa upp på land; annars kan den drunkna. Den äter inte medan svansen tas upp, så vänta med foder tills svansen är borta.

UPPFÖDNING AV UNGAR

De nymetamorfoserade ungarna flyttas till en liten uppfödningslåda med fuktig mossa, löv, växtsticklingar och en god stam av hoppstjärtar. Små lådor svänger snabbt i temperatur, så ställ dem utan drag och direkt sol. Det första fodret är hoppstjärtar och vinglösa *D. melanogaster*, alltid dammade med vitaminer och mineraler. Utfodra dagligen, och håll ungar av samma storlek tillsammans. Ungarna är skygga de första månaderna. Vid omkring 5 månader kan de flyttas till ett större terrarium, och först då bör man börja tänka på att sätta ihop par.

Hälsa och vanliga misstag

Phyllobates aurotaenia är härdig när klimatet är i ordning. Typiska problem är:

- För torrt terrarium. Låg luftfuktighet utan tillgång till vatten kan snabbt bli dödlig.
- Överhettning. Över omkring 27 °C är farligt, och släktet tål värme dåligt.
- Bristsjukdomar som mjuka ben och sneda ben, om fodret inte dammas med vitaminer och mineraler.
- Bakterie- och svampinfektioner i huden i ett vått och smutsigt terrarium.
- Chytridsvamp (*Batrachochytrium dendrobatidis*), en allvarlig amfibiesjukdom. Håll nya djur i karantän, åtskilda från dem du redan har.
- Utslitna honor, om ett par förökar sig utan pauser.

Uppfödda djur blir vanligtvis omkring 10 år, under goda förhållanden över 20 år. Amfibier är svåra att diagnostisera och behandla, så förebyggande är det viktigaste. Sök en veterinär med kunskap om amfibier om en groda tappar vikt, slutar äta, sitter slappt eller får sår på huden.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.